



МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
КАТЕДРА „ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ“

Лекция №6

1

ЕТИКА И ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ

Проф. д-р Силвия Янкуловска, дмн

Биоетиката възниква в края на 60-те години на ХХ век в отговор на наболелите етични дилеми на това време.

В ранните години на развитие на биоетиката е било отделяно малко внимание на етичните проблеми в областта на общественото здраве. Доминиращи теми са били доброто за индивида и в частност неговата автономност.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

3

Етиката на общественото здраве се занимава с идентифициране, анализ и разрешаване на етични проблеми, възникващи в общественото здраве.

Тя има широк обхват, който покрива етични и социални въпроси в областта на промоцията на здравето, профилактиката, епидемиологичните проучвания и общественото здравната профилактика.

ЕТИЧНИ ТЕОРИИ

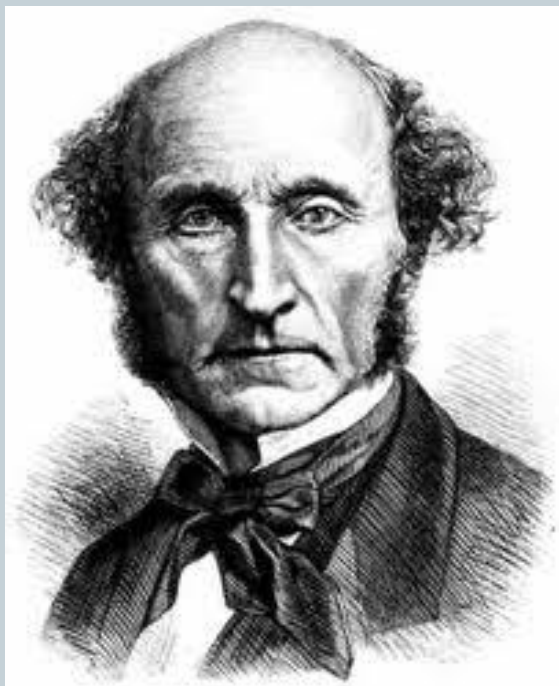
4

- Утилитаризъм
- Комюнитаризъм (community-общество) – доброто за цялото е добро и за съставните части
- Кантианизъм – хората да се третират като завършени личности, а не като средства за постигане на нечии цели (изследователска работа)
- Принципализъм – рамка за разбиране на проблема и илюстриране на конфликти
- Казуистика (скринингови програми)

ЕТИЧНИ ПРИНЦИПИ

5

- Нанасяне на вреда в името на благо на обществото



John Stuart Mill

Единствената цел, която оправдава упражняването на сила върху член на цивилизованото общество въпреки волята му, е предотвратяването на вреда за останалите.

ЕТИЧНИ ПРИНЦИПИ

6

- Приложение на най-малко ограничаващи средства
- Реципрочност (компенсиране на щети, понесени от лицата в името на общото благо)
- Прозрачност при вземане на решения за ОЗ и публична аргументация
- Ефективност
- Пропорционалност на ползи към нарушени морални съображения

ОБХВАТ

7

1. Промоция на здравето – негативни последици:

- Отчуждаване на хората с различни ценности
- Стигматизация на лицата с “неприемливо поведение”
- Увеличаване на разликите в здравето между групите с различен социален статус
- Стимули?

ОБХВАТ

8

2. Редуциране на риска

- Каква степен на риск е социално приемлива и кой трябва да реши това?
- Задължителен скрининг?

3. Епидемиологични проучвания

- Кой има право на достъп до събраните данни?
- Информирано съгласие от общността
- Етично ли е провеждането на проспективни кохортни проучвания?

ОБХВАТ

9

4. Контрол на инфекциозни заболявания

- Нови ваксини при епидемии – занижаване на етично-правните изисквания в името на ускореното разработване? Рискове при ваксинирането съотнесени към ползата за обществото
- Информираност при задължителни ваксинации?
- Приложимост на стари методи като карантина?
- Конфиденциалност при проследяване на контактните лица?

5. Контрол на раждаемостта (популационен контрол)

- Ограничаване – Китай
- Насърчаване – пронаталистични политики

ЕТИЧНИ ПРОБЛЕМИ ПРИ РАЗЛИЧНИТЕ ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ОЗ

10

1. Витална статистика

- конфиденциалност
- нахлуване в личното пространство
- риск от стигматизация на определени групи

2. Докладване на заразно заболяване

- конфиденциалност
- неравномерно разпределение на тежестите и ползите

3. Здравно образование

- допустимост на стимули
- прицелно образование – риск от социална стигма

4. Здравно законодателство

- Риск за автономността и физическото състояние

ЕТИЧНА РАМКА НА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ

СТЪПКИ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЕТИЧНИТЕ СТРАНИ НА ДАДЕНА ИНТЕРВЕНЦИЯ В ОЗ

11

1. Какви са общественно-здравните цели на програмата?
 - Защита на индивидите – патерналистичен подход
2. До каква степен програмата постига целите си?
3. Какви са известните рискове?
 - за конфиденциалността
 - за автономността
 - за справедливостта при подбор на прицелните групи

Колкото по-големи са рисковете от една програма, толкова по-силни трябва да са доказателствата, че тя ще постигне целите си.

ЕТИЧНА РАМКА НА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ

СТЪПКИ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЕТИЧНИТЕ СТРАНИ НА ДАДЕНА ИНТЕРВЕНЦИЯ В ОЗ

12

4. Могат ли да се намалят рисковете? Има ли алтернативни подходи?
5. Справедливо ли е осъществена програмата?

Несправедливото прилагане на програмата може да доведе до социални вреди, ако се затвърдят стереотипи, че само определени групи от популацията са рискови за дадено заболяване.

6. Балансиране на рисковете и ползите